

Plenum

Tisdag 3.5.2022 kl. 14.00—17.29

16. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av postlagen

Regeringens proposition RP 58/2022 rd

Remissdebatt

Andre vice talman Juho Eerola: Ärende 16 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till kommunikationsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras i det här skedet högst 45 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet. — Minister Harakka, varsågod.

Debatt

15.21 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi postilain muuttamisesta ja sen väliaikaisesta muuttamisesta. Tämän esityksen mukaan nykyisestä Postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun. Lisäksi esitetään, että otettaisiin käyttöön määräaikainen sanomalehtijakelua koskeva valtionavustus niillä alueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakelua eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa keskeiseksi tavoitteeksi on nostettu toimiva viestintä ja tiedonvälitys. Tämän mukaisesti esityksen tavoitteena on turvata postipalveluiden oikeudenmukainen saatavuus koko maassa postilain mukainen yleispalveluvelvoite säilyttämisen.

Valtioneuvoston kanslia asetti 14. tammikuuta 2020 ministeriöiden välisen työryhmän arvioimaan posti- ja jakelumarkkinan nykytilannetta, tulevaisuudennäkymiä ja muutostarpeita. Tämän valtiosihteerien työryhmän tehtävänä oli selvittää kokonaisvaltaisesti vaihtoehtoja postin ja sanomalehtien jakelun turvaamiseksi koko maassa moniäänisen tiedonvälityksen varmistamiseksi ja postinjakelun turvaamiseksi harvaan asutuilla alueilla sekä saaristossa saaristolain mukaisesti.

Työryhmä julkaisi loppuraporttinsa 26. elokuuta 2020. Sen keskeisimmät ehdotukset olivat yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirtyminen kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun koko maassa sekä postilaissa yleispalvelun tarjoajalle säädetyn hankintamenettelyn uudelleentarkastelu. Loppuraportissa edellytettiin, että tähän kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun koko maassa voidaan siirtyä sillä ehdolla, että samanaikaisesti niillä haja-asutusalueilla, joilla ei kaupallisin ehdoin toteudu tilattujen sanomalehtien varhaisjakelu, otetaan käyttöön määräaikainen tiedonvälitystuki.

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

Tarve postilain uudistamiselle ja jakelupäivien harventamiselle on perusteltu, sillä koko toimiala ja sen liiketoimintamallit ovat olleet jo parinkymmenen vuoden ajan voimakkaassa murroksessa, kun tiedonvälitys digitalisoituu. Suomessa kirjemäärien lasku on Euroopan nopeimpia, eikä se ole ennusteiden mukaan pysähtymässä. Erityisesti kotitalouksiin jaettavan osoitteellisen kirjepostin määrä on laskenut. Vuonna 2000 Suomessa jaettiin 1 243 miljoonaa osoitteellista kirjettä, kun taas 20 vuotta myöhemmin, eli vuonna 20, niitä jaettiin enää 500 miljoonaa. Kirjemäärän laskusuunta, postitoiminnan nykyinen luonne ja pitkät etäisyydet luovat haasteita viisipäiväisen keräilyn ja jakelun säilyttämiselle. Kun digitaaliset vaihtoehdot syrjäyttävät perinteisen kirjepostin, ei kirjeitä enää tulevaisuudessa riitä jaettavaksi jokaiselle arkipäivälle. Eli siis jatkossa yleispalvelun tarjoajaksi nimetyn postiyrityksen pitäisi kerätä ja jakaa yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset vähintään kolmena arkipäivänä viikossa arkipyhiä lukuun ottamatta noudattaen laissa säädettyä yleispalvelun laatustandardia.

Myös lehtien jakelumäärät ovat olleet 2010-luvulla laskussa uutissisällön ja kuluttajien huomion siirtyessä yhä enemmän verkkoon. Tämä lehtien jakelumäärien väheneminen on kuitenkin ollut hitaampaa, ja lehtien suhteellinen merkitys postinjakelussa on kasvanut. Olemme vahvasti sitä mieltä, että paperisella sanomalehdellä on edelleen merkittävä rooli suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kun jakelumäärät laskevat, jakelusta saatavat tulot vähenevät, mutta kustannuksia ei ole mahdollista karsia samassa suhteessa. Markkinaehtoisesti toimiva sanomalehtijakelu on ajautunut Suomessa tilanteeseen, jossa jakelutoiminta ei ole enää liiketoiminnallisesti kannattavaa useimmilla harvaan asutuilla alueilla, eli palvelua ei markkinaehtoisesti tarjota eikä pystytä tulevaisuudessakaan tarjoamaan tyydyttävällä tavalla. Sanomalehtien jakelu kytkeytyy kuitenkin voimakkaasti kansalaisten perusoikeuksien toteutumiseen ja erityisesti perustuslain 12 §:ssä turvattuun sananvapauteen ja siihen sisältyviin tiedonsaantioikeuksiin.

Esityksessä postilakiin ehdotetaan lisättäväksi sanomalehtijakelua koskevaa valtionavustusta koskevat keskeiset säännökset. Tavoitteena olisi varmistaa monipuolisen ja moniäänisen luotettavan tiedon sekä postipalvelujen oikeudenmukainen saatavuus koko maassa. Tämä ehdotettu valtionavustus kattaisi siis sanomalehtijakelusta niinä päivinä, kun kolmipäiväisen yleispalvelun mukaista jakelua ei ole, syntyneet nettokustannukset ja kohtuullisen voiton. Valtionavustukseen oikeuttavia jakelupäiviä olisi siis kaksi viikossa. Nettokustannus seurannan vuoksi avustuksen saaja ei voisi saada valtionavustusta toteutuneita kustannuksia ja kohtuullista voittoa enempää. Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen mallin olisi tarkoitus olla mahdollisimman kustannustehokas ja hallinnollisesti kevyt.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä määriteltäisiin yleispalvelun tarjoajan hoitamat perustuslain 124 §:n mukaiset julkiset hallintotehtävät ja tarkennettaisiin erityisesti tiedoksiantomenettelyä koskevaa sääntelyä eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen päätöksen perusteella. Postilaatikoiden sijaintitietojen luovuttamista koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että yleispalvelun tarjoajan olisi luovutettava toiselle postiyritykselle maksutta kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset postilaatikoiden sijaintia koskevat osoitetiedot. Postilaatikoiden tarkkojen sijaintikoordinaattitietojen luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja voisi periä muilta postiyrityksiltä kohtuullisen maksun kustannuksiensa kattamiseksi.

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on turvata kustannustehokas postinjakelu muuttuvassa toimintaympäristössä, jossa perinteisten postilähetysten määrä vähenee jatkuvasti. Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen tavoitteena on luoda edellytyksiä viisipäiväisen sanomalehtijakelun toteuttamiseksi alueilla, joilla se ei ole kaupallisin ehdoin toteutettavissa. Näin osaltaan varmistetaan yhteiskunnallisesti tärkeän tiedonvälityksen saatavuus ja tuetaan uutistoiminnan monimuotoisuutta sekä laadukasta ja monipuolista tiedonvälitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Wallinheimo.

15.27 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tähän hallituksen esitykseen postilain uudistamiseksi sisältyy sekä hyviä että myös kritisoitavia puolia.

Hyvää erityisesti Posti Oy:n kannalta tässä esityksessä on se, että siinä esitetään konkreettisia toimia vähenevän kirjejakelun kanssa kamppailevan yhtiön ongelmiin. Jatkossa postimerkillisten kirjeiden jakelu tapahtuu siis kolmena päivänä. Esitys pienentää postinjakelukustannuksia noin 30 miljoonalla eurolla vuodessa ja siten hillitsee hinnannostopaineita yleispalvelun piiriin kuuluvissa postipalveluissa. Toisin sanoen esimerkiksi tässä talossa paljon käytettyjen joulupostimerkkien hinnankorotuspaineet pysyvät maltillisina. Kuluttaja siis voittaa tämän osalta tässä uudistuksessa.

Arvoisa puhemies! Kriittisempää näkökulmaa on sen sijaan annettava tähän esitykseen sisältyvästä ehdotuksesta, jolla turvataan sanomalehtien viisipäiväinen jakelu vuoteen 27 asti. Nykymuodossaan ehdotus, josta puuttuvat yleispalvelutuotteiden jakelupäivät, on hyvin ongelmallinen perusjakelussa jaettaville muille tuotteille. Uutismedian kannalta on hyvin tärkeää, että jakelupäivät olisivat samat, yhteneväiset ja kiinteät koko maassa. Lehtien tilaajille, mainostajille ja kustantajille on elintärkeää, että lehti ilmestyy lukijalle määräpäivänä, ei eri alueilla eri viikonpäivinä. Siksi toivonkin, että tähän epäselvyyteen saadaan valiokuntakäsittelyssä muutos ja tarkennus.

Tässä esityksessä toinen kriittinen kohta, johon myös Medialiitto on kiinnittänyt huomiota, on se, millä kriteereillä tämä kolmen lakisääteisen jakelupäivän ulkopuolella toteutettava ja tuettava lehtijakelu toteutetaan. Korjattavaa löytyy muun muassa siitä, kuinka suurilla alueilla kilpailutukset toteutetaan. Nyt ne ovat mielestäni tässä ehdotuksessa liian laajat eli maakunnan kokoiset. Aidon kilpailun synnyttämiseksi kuntataso voisi olla parempi lähtökohta.

Samaten ihmetyttää tässä ehdotuksessa tehty rajausta, jonka mukaan jakelutukeen olisivat oikeutettuja vain vähintään kolme kertaa viikossa ilmestyvät lehdet. Se asettaa lehdet keskenään eriarvoiseen asemaan. Siksi ehdotankin sitä, että tuen piiriin on hyväksyttävä kaikki yksi—seitsemän kertaa viikossa ilmestyvät lehdet, koska ne voivat tarvita jakelua ei-yleispalvelupäivänä. Tämä malli olisi tasapuolinen eri lehtiä kohtaan. Myös jakelun hinta tulee ottaa mukaan kilpailutuksen kriteeriksi tarvittavan valtiontuen ohella, jotta tuettu jakelu ei muutu käyttökelvottomaksi liian korkean hinnan vuoksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen yhteenvetona voi pitää sitä, että samalla kun se ratkoo monia Postin toimintaan liittyviä akuutteja ongelmia, se mahdollisesti luo myös monia uusia ongelmia lisää. Samalla tälläkin kertaa ne Postin kannalta kriittiset tärkeät kysymykset jäävät käsittelemättä ja vastaamatta. Siksi toivonkin sitä, että ensi vuonna aloitettava hallitus ottaa näiden asioiden ratkaisemisen omaan ohjelmaansa mukaan. Postin ja erityisesti siitä riippuvaisen median pelisäännöt pitää tehdä selkeämmiksi postinjakeluun liit-

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

tyvissä asioissa. Itse näen niin, että Postin pitää keskittyä osoitteellisen postin sekä tilattavien lehtien jakeluun ja samalla vetäytyä mainosjakelusta, jossa on kilpailevaa yksityistä toimintaa. Samalla on päivänselvää, että postinjakeluiden yhdistäminen on jatkossa välttämätöntä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja arvoisat edustajat, huomaan, että on pientä halukkuutta debatoida. Nouskaa seisomaan ja painakaa V-painiketta, niin kuin teistä osa on jo tehnytkin. — Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen aloittaa.

15.31 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle tämän postilain esittelystä. Nämä esityksen kaksi osaa, postilaki ja jakelutuki, liittyvät olennaisesti yhteen. Erityisesti olen tyytyväinen siitä, että tämä jakelutuki on tässä mukana, koska tämä olisi muuten kuolinisku näille pienemmille paikallislehdille ja tällä taataan yhdenvertaisia mahdollisuuksia sanomalehtipalveluihin kansalaisille riippumatta siitä, missä päin asutaan.

Mutta täytyy muistaa se ihmisten huolimomentti, jota ei voi väheksyä, sillä jo nyt tulee paljon palautetta siitä, että posti kulkee liian hitaasti: menee pari viikkoa paketeissa tai näin pois päin, jopa eduskunnan joulukortteja on saapunut perille vasta maaliskuun aikana. Tosiaan, miten tämä kolmipäiväinen jakelu ministerin mielestä tähän kansalaisten huoleen osuu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ronkainen.

15.33 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolta tässä esityksessä aiheuttavat erityisesti sijainti- ja osoitetietoja koskevat turvallisuusnäkökulmat, joita puolustusministeriö on tuonut esiin omassa lausunnossaan. Suomen turvallisuusviranomaisten kattavien sijainti- ja osoitetietojen joutuminen väärin käsiin olisi mahdollisesti katastrofaalista.

Hallituksen esityksessä postilakiin lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan sijaintitietoja ei luovuteta, mikäli se voisi vaarantaa tietosuojaa, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Asiaa koskevan arvion ja päätöksen tekisi Liikenne- ja viestintävirasto. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: mikä on Liikenne- ja viestintäviraston kyvykyys tehdä turvallisuusselvityksiä ja arvioida mahdollista uhkaa, kun monella turvallisuusalan toimijalakkin on vaikeuksia tunnistaa ja estää hybridiuhkia?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

15.34 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella tärkeä lainsäädäntö. Jos ajatellaan Suomen historiaa sivistysvaltiona, niin jo sieltä Ruotsi-Suomi-valtion, kuningaskunnan ajoilta asti postin jakelu on ollut yksi niistä keskeisistä yhteiskunnallisista palveluista, joka on pitänyt meitä tällaisen tietoyhteiskuntakehityksen kärjessä, ja kyllähän todella Suomi tunnetaan maailmalla hyvinkin maana, jossa esimerkiksi sanomalehtien lukuaktiivisuus on korkea ja tosiaan lukutaito on hyvä, ja siksi tämä sanomalehtien saatavuuden turvaaminen jakelutuen kautta on tietysti aivan keskiössä tässä. Ja kun nyt sitten joudutaan muuttamaan tätä postinjakelua viisipäiväisestä kolmipäivä-

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

seen — aivan ymmärrettävistä syistä, joita ministeri edellä kuvasi — niin kuitenkin voi tulla tilanteita, joissa sitten yksi–seitsemän kertaa viikossa ilmestyvät lehdet voivat joutua kohtuuttomaan tilanteeseen siinä, että ei saadakaan lehteä jaettua tietyillä alueilla, [Puhemies koputtaa] niin kysyisin ministeriltä, mitä mieltä olette edustaja Wallinheimon esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eskelinen.

15.35 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri aika hyvin kuvasi sitä murrosta, mikä postissa ja postinjakelussa on tapahtunut. Vuodesta 2000 kirjepostin määrä on vähentynyt 67 prosenttia, ja ymmärrettävästi näitä muutoksia on tehtävä. Erityisen iloinen olen tuosta jakelutuesta, joka meille harva-asutusalueilla asuville ihmisille on äärimmäisen tärkeä ja helpottaa sitten printtimediaa, erityisesti maakuntalehtien alenevaa käyrää.

Paperilehti on edelleen suomalaisille äärimmäisen tärkeä. Maailman kolmanneksi eniten suomalaiset lukevat printti- ja paperimediaa. Se kertoo sen tärkeydestä — ei tässä digimaailma tätä helpota.

Itsekin olen vähän huolestunut tästä osoitetietojen luovuttamisesta, koska se on aika helppo menettely Traficomille: postiyrityksenä ilmoittautuva yritys pystyy nämä tiedot saamaan. Onko siihen nyt sitten tässä lainsäädännössä joitakin tarkennuksia tehtävä? Ymmärrän, mihin se perustuu, siitä ei ole kysymys, mutta tuleeko tässä joku turvallisuusaspekti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

15.36 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitokset myöskin ministerille niin postilain muutosesityksistä kuin myöskin sitten jakelutuesta. Niin kuin täällä kollegat ovat muistuttaneet, Suomi on lukeva kansakunta ja erityisesti sanomalehtiä lukeva kansakunta, ja sen tähden kaikki muutokset, mitä tehdään sitten postinjakeluun, joka siellä lehtijakelun taustalla vaikuttaa, on tietenkin hyvin tarkasti arvioitava.

Olisin ministeriltä tässä yhteydessä kysynyt ensinnäkin: minkä verran näissä tukimalleissa katsottiin kansainvälisiä malleja, mitä on olemassa eri maissa? Tiedän, että esimerkiksi joissakin Benelux-maissa on aika korkeitakin tukia. Ja sitten toisaalta: mitä on ajateltu vuoden 2027 jälkeen tapahtuvan?

Nostan vielä huolena esille — täällä on muutama muukin edustaja puhunut tästä yleispalvelun tarjoajan velvollisuudesta antaa sijainti- ja osoitetietoja postipalvelun tarjoajille — kun viime kaudella muutettiin niin, että tuon postipalvelun tarjoaja voi olla suurin piirtein ihan kuka tahansa, kuka vain rekisteröityy postipalvelun tarjoajaksi. Näkeekö ministeri tässä nyt turvallisuusuuhkia, [Puhemies koputtaa] ja miten me voisimme tätä lainsäädäntöä muuttaa siltä osin, että turvallisuusuuhkat eivät realisoidu?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Niemi.

15.37 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, minun on nyt kyllä pakko lausua huolestumiseni tilanteesta, missä meillä pitäisi olla ensi viikon maanantaina kerrostaloyhtiön yhtiökokous ja säännöt määräävät, että kahta viikkoa

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

aikaisemmin lähetetään postissa kokouskutsut ja esityslistat, ja ne on lähetetty kahta ja puolta viikkoa aikaisemmin ajatellusta kokouspäivästä eli ensi maanantaista, mutta vielä tänäänkään niitä ei ole Posti kerennyt jakamaan. Meillä on aika huolestuttavat tilanteet, nimittäin siinä voi kuka tahansa vaatia, että kokous on laiton, kun eivät ole määrämuodot täyttyneet. Onko tämä nyt tätä Postin toimintaa, jos vielä harvennetaan jakoa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Nurminen.

15.38 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan ministerille lain esittelystä. Ymmärrän, että Posti on vaikeissa toimintaympäristön muutoksissa, mutta itse saan paljon nimenomaan näistä jakelupäivistä yhteydenottoja ja nimenomaan tästä postinkulusta, mihin edellinenkin edustaja viittasi.

Ja ihan käytännön esimerkkeinä: jos ihminen odottaa esimerkiksi hoitoon pääsyä, kirjetä, niin se saattaa tulla vasta hoidon jälkeen, tai sitten odottaa laskua, niin lasku saattaa tulla vasta eräpäivän jälkeen, jolloin sitten joutuu mahdollisesti muihin vaikeuksiin, jopa ulosoton ja perinnän kautta. Eli tämä postinkulun nopeus on äärettömän tärkeää. Meidän pitää yhteiskuntana nyt panostaa tähän ja huolehtia tämän peruspalvelun toimintaedellytyksistä, ja näkisin, että tämä on niin tärkeä. Sen takia kysyisinkin ministeriltä: jos tätä jakeluvelvoitetta nyt muutetaan kolmeen päivään eli sitä edelleen harvennetaan, onko riskinä, että edelleen pitkittyy tämä jakelu? Tähän toivoisin vastausta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kilpi, Kiljunen ja Wallinheimo. Sen jälkeen ministeri Harakan vastaus ja sitten puhujalistaan. — Edustaja Kilpi.

15.40 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ministeriltä nyt kysyä ja Postin työntekijöihin kohdistamia eriarvoisuusasioita nostaa tässä esille. Postihan teki jo vuonna 2020 ennätystuloksen, ja se oli 66,1 miljoonaa. Totuushan on se, että siellä on kahden kerroksen väkeä töissä: siellä on Postin palkkalistoilla olevia ja sitten on vuokratyöhenkilöitä. Kysyisin nyt: mistä tämä tulos, minkä Posti tekee, oikein revitään? Siellä on vuokratyöntekijöillä huomoinen lähtöpalkka, ei iltalisiä, ei lauantailisiä, ei lisätörrahaa. Työtaturmiinkin suhtaudutaan eri tavalla: ainoastaan Postin työläisten kohdalla lasketaan sitä, onko tapahtunut työtaturmia vai ei. Ja kun katsotaan, mitä Postin arvoissa lukee, niin siellä lukee: ”Posti on tasa-arvoinen ja yhdenvertainen työpaikka. Meillä on nollatoleranssi kaikenlaiseen syrjintään tai epätasa-arvoiseen kohteluun liittyen.” Millä tavalla tämä asia oikein on tällä hetkellä kunnossa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.41 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki varmaan arvostamme — täällä käytetyissä puheenvuoroissakin jo tuli tämä esille — sitä, että tähän tulee tämmöistä uutta tiedonvälitystukea, jota annetaan valtion toimesta haja-asutusalueille. Nimenomaan sanomalehtiyhtiöiden varhaisjakelua halutaan tukea. Me toisaalta olemme tietoisia myöskin siitä, että se on rajallinen summa, joka siinä annetaan — sitä ei anneta koko maahan haja-asutusalueille, vaan tässä laissa ollaan säilyttämässä nyt Postille sitten jakeluvelvoite tämmöisenä julkisena palvelutehtävänä.

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

Halusin tarkistaa nyt ministerin kantaa siihen, onko tässä nyt riski siitä, että Postille, jonka pitäisi olla tuottava yritys, sälytetään sellainen julkinen palvelutehtävä, joka on aidosti tappiollinen, ja sillä subventoidaan tämän Postin tappiollisen toiminnan kautta sanomalehtiyhtiöiden varhaisjakelua lähestulkoon sillä tavalla, että nämä sanomalehtiyhtiöt pystyvät itse sanelemaan, minkätyyppiset tehtävät he siirtävät sitten Postin jaettavaksi. Onko tämä itse asiassa kilpailulain vastainen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Wallinheimo, ja sen jälkeen ministeri Harakka.

15.42 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän sitä painetta, mikä ministeriöllä lakia säätäessään nimenomaan tässä laissa on. Tämä on tasapainottelua monen eri asian kanssa.

Kysyisin vielä ehkä kolmea kohtaa: Millä kriteereillä tämä kolmen lakisääteisen jakelupäivän ulkopuolella toteutettava ja tuettava lehtijakelu nyt sitten toteutetaan? Minkä takia tässä kilpailutuksessa tuli nyt sitten maakunnan kokoinen alue, ei esimerkiksi kuntatason alue? Ja miksi jakelutukeen olisivat oikeutettuja vain vähintään kolme kertaa viikossa ilmestyneet lehdet? Se nimittäin asettaa nämä lehdet keskenään eriarvoiseen asemaan. Toivoisin myös, että tätä katsottaisiin sitten valiokunnissa uudelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Harakka, olkaa hyvä.

15.43 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä oli monenlaisia kysymyksiä. Koetan niitä nopeasti käydä läpi. Tämä ei ole mikään ihan yksinkertainen kuvio postilain kuin sitten tämän uuden kilpailutuksen osalta.

Näiden kiinteiden jakelupäivien osalta korostan sitä, että sanomalehdet eivät kuulu — eivät ole koskaan kuuluneet eivätkä tule tänäkään lainsäädännön myötä kuulumaan — postilailla säännellyn yleispalvelun piiriin. Niillä alueilla, joilla tämä valtionavustus vaikuttaa, jakelupäivät olisivat kiinteät, jolloin ne lehdet, jotka eivät kuulu tämän avustuksen piiriin, voivat joko vapaasti valita ne ilmestymispäivät myöskin markkinaehtoisen toimijan osalta tai sitten noudattaa näitä sen yleispalveluyrityksen etukäteen kertomia päiviä.

Tämä kilpailutettavien alueiden määrittelemineen oli yksi vaikeimpia asioita tässä koko tämän kilpailutuksen ja jakelutuen osalta. Nyt lähtökohta on se, että Liikenne- ja viestintävirasto vahvistaisi markkina-analyysissään nämä avustuskelpoiset alueet. Ne eivät noudatta välttämättä nyt tiettyjä maantieteellisiä rajoja, toisin kuin edustaja Wallinheimo tässä sanoi, mutta ne eivät saisi olla liian pieniä, jotta syntyisi aitoa, mielekästä kilpailua, mutta eivät myöskään liian suuria, niin että siihen eivät sitten voisi osallistua nekin yritykset, joille se koko muodostaisi aidon kilpailun esteen.

Kilpailun este käytännössä syntyy sitten siitäkin, jos jakelun koordinaatit ovat yksinomaan yleispalveluvelvoitteen käyttäjän omaisuutta. Me olemme puolustusministeriön kanssa käyneet erittäin hedelmällistä keskustelua juuri näistä turvallisuusnäkökohdista yrittäen löytää sen lähtökohdan, että se ei muodostaisi kilpailun estettä mutta se ei myöskään muodostaisi turvallisuusongelmaa. Tämä dialogi jatkuu edelleenkin. Voi tietysti olla montaa mieltä siitä, missä määrin Traficom on oikea viranomainen arvioimaan turvallisuutta, mutta esimerkiksi radiotoimiluvissa tällainen valtuutus Traficomille on annettu muita viranomaisia kuullen.

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt puhujalistaan, edustaja Eskelinen.

15.45 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Postihan on suuri työnantaja, 21 000 työntekijää, ja huoli tässä oikeastaan on, kun noita lausuntojakin lukee ja tätä keskustelua on käynyt, nyt sitten näistä jakelijoista. Meillä on reilu 5 000 postinjakajaa, ja tämä kolmipäiväinen aiheuttaa sen, että noin 4 000 putoaa 27 viikkotuntiin — pienipalkkaisella alalla, jonka vetovoima on äärimmäisen heikko. Ja nythän on Postilla Tampereella, Helsingissä ja taitaa myös Oulussa ja Turussa olla osittain jo käynnissä tämä vuoropäiväjakelu. Sillä ovat pystyneet sitten jakelijoille turvaamaan sen täyden työajan ja samoin sitten — jututin Helsingin porukkaa — myös rekrytoimaan tähän jakeluun. Tärkeintä olisi miettiä nyt sitten tämän jakelun osalta vuoropäivämahdollisuutta, -kokeiluita, erityisesti näillä varhaisjakelualueilla ja kaupunkiseuduilla juuri tämän pienipalkkaisen ja raskaan työn, ulkotyön, tekijöille, jotta meillä se jakelu sitten tulevaisuudessakin säästyisi.

Sitten tähän yleispalveluvelvoitteeseen ja kirjeisiin. Katsoin, että postilaissahan on, että neljä vuorokautta ja 50 prosenttia pitää olla kirjeistä jaettu. Postin paperista katsoin, että tämän hetken toteutuma on 97,6 prosenttia, eli kyllä nyt kumminkin aika yksittäisiä tapauksia ovat nämä, missä menee viikkoja — on minunkin eduskunnan joulukortteja tullut helmikuussa vasta. Pääosinhan nyt näkyvät kirjeposti ja yleispalveluvelvoite toimivan, mutta on sitten näitä murheita, mitä tässä edustajat ovat tuoneet esille. Erityisesti sitten, jos se liittyy johonkin terveydenhuoltoon tai laskuihin tai muihin, niin näissä varmaan on sitten kovastikin petrattavaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kymäläinen.

15.48 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Varmasti meillä kaikilla tässä salissa on tiedossa postimarkkinoilla käynnissä oleva raju muutos. Osoitteellisten kirjeiden määrä on laskenut merkittävästi 2000-luvun alusta lähtien, ja laskusuunta jatkuu edelleen digitalisaation ja sähköisen viestinnän lisääntymisen vuoksi. Tästä syystä postilain uudelleentarkastelu aikanaan kirjattiin nykyiseen hallitusohjelmaan.

Esityksen taustalla on valtiosihteerityöryhmän tärkeä selvitystyö, ja nyt esitys on edennyt tänne eduskuntaan. Hallituksen esitys koostuu kahdesta osasta, yhtäältä postilain muuttamisesta ja kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun siirtymisestä sekä toisaalta sanomalehtijakelua koskevan tilapäisen valtionavustuksen käyttöön ottamisesta.

Nämä esityksen kaksi osaa, postilaki ja jakelutuki, kuuluvat erottamattomasti yhteen, ja pidänkin erityisen tärkeänä, että esityksessä on mukana myös tämä sanomalehtien jakelutuki. Moniäänisen tiedonvälityksen kannalta on keskeistä, että myös niillä alueilla, joilla ei ole kaupallisin ehdoin toteutettua sanomalehtien varhaisjakelua eikä saatavilla täysin kattavaa viisipäiväistä varhaisjakelua, turvataan sanomalehtien viisipäiväinen jakelu, vaikka postin keräilyä ja jakelua kevennetään kolmipäiväiseksi. Tämä on keskeistä paitsi harvaan asuttujen alueiden tiedonsaannin ja yhdenvertaisuuden myös paikallislehtien säilymisen näkökulmasta.

Jo nykyisellään painettujen sanomalehtien levikki on vähentynyt huomattavasti digitaalisäältä myötä. Tämä koettelee erityisesti pienempiä paikallislehtiä, jotka taistelevat selviytymisestään kannattavuuden rajoilla. Mikäli sanomalehtien jakelu vähenisi muun postin mukana kolmipäiväiseksi niillä alueilla, joilla ei ole kaupallista varhaisjakelua, olisi se käytännössä kuolinisku näille pienille paikallislehdille. Se taas voisi tarkoittaa sitä, että

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

monen pienen paikkakunnan uutiset jäisivät kokonaan julkaisematta, koska ne eivät päätyisi suurempiin lehtiin. Tätä me emme tietenkään halua, vaan haluamme pitää huolta tiedonvälityksen moniäänisyydestä. Valtionavustusta siis tarvitaan. Lisäksi sen avulla pyritään hillitsemään digitalisaatiosta johtuvaa sanomalehtien levikin laskua ja sitä kautta niiden hintojen nousua. Se on siis sekä kuluttajien että alan toimijoiden etu.

Mitä taas tulee itse postilain muuttamiseen, nyt siis ehdotetaan siirryttäväksi kolmipäiväiseen postin keräilyyn ja jakeluun EU:n postidirektiivissä säädetyn poikkeamismahdollisuuden mukaisesti. Jatkossa yleispalvelun tarjoajan olisi keräiltävä ja jaettava yleispalveluun kuuluvat postilähetykset vähintään kolmena arkipäivänä viikossa arkipyhiä lukuun ottamatta. Yleispalvelun tarjoaja olisi velvollinen tiedottamaan kotitalouksille keräily- ja jakelupäivänsä sekä ylläpitämään tietoa keräily- ja jakelupäivistä verkkosivuillaan.

Sanomalehtijakelua koskevan valtionavustuksen piiriin kuuluvilla alueilla yleispalveluvelvoitteen alaiset jakelupäivät olisivat kiinteät. Varhaisjakeluverkkojen alueella viisipäiväinen sanomalehtijakelu säilyisi jatkossakin kaupallisin sopimuksin toteutettavana.

Vaikka tässä nyt ehdotetaan yleispalveluvelvoitteen keventämistä, on hyvä muistaa, että postilain tarkoituksena on turvata postipalvelujen saatavuus ja laadukas yleispalvelu koko maassa. Tämä ei ole nyt muuttumassa. Tälläkin hetkellä varhaisjakeluverkon alueella posti voidaan jakaa kolmena päivänä viikossa. Suurin vaikutus tällä muutoksella olisikin varhaisjakeluverkon ulkopuolella asuviin.

On hyvä, että tämä postilaki menee täällä eduskunnassa myös perustuslakivaliokuntaan, joka tarkastelee asiaa nimenomaan myös yleispalveluvelvoitteen toteutumisen kannalta ja ihmisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tätä tilannetta kuitenkin helpottaa se, että sanomalehtijakelua koskeva valtionavustus mahdollistaisi myös kirjepostin ja muiden postituotteiden jakelun avustetun sanomalehtijakelun yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Otamme tämän esityksen liikenne- ja viestintävaliokunnassa pikimmiten käsittelyyn, jotta uusi sääntely saataisiin toivotussa ajassa voimaan, ja toki otamme tässä keskustelussa esille tulleita seikkoja käsittelyssämme huomioon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Autto.

15.53 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä valiokuntamme puheenjohtaja Suna Kymäläinen esitteli niin hyvin tätä lakiesitystä ja edellä tietysti jo ministeri Harakka myöskin hienosti hoiti oman roolinsa, että ehkäpä hyvin lyhyesti opposition puolelta vähän tunteja tähän valiokuntakäsittelyyn.

Tosiaan todella tärkeää on se, että lainsäädäntö mahdollistaa Postin mielekkään toiminnan tässä muuttuvassa maailmassa. Mielestäni kyllä Postin johtoa voi kiittää siinä missä kaikkia postilaisia, joita Suomessa paljon onkin, siitä, että tätä muuttuvaa olosuhdetta on nykyisen lain puitteissa pyritty mahdollisimman hyvin kuitenkin ottamaan huomioon ja palvelua turvaamaan. Toki täytyy sanoa, että kun tämä uusi lakimuutos on tässä ollut lähestymässä eduskuntaa, niin kiihtyvään tahtiin sitten tietysti media on ollut kiinnostunut aiheesta ja kansalaisilta on alkanut tulla palautetta. Jossain määrin on noussut kyllä esiin myös niitä tapauksia, joita täällä joissakin lähetekeskustelupuheenvuoroissa on mainittu, että postinkulku on kestänyt luvattoman kauan. Varmasti valiokunnassa tulemme tarkkaan perehtymään tähän jakelun laatukysymykseen.

Kaiken kaikkiaan sanoisin kuitenkin, että pääsääntöisesti Posti on kyllä tehnyt Suomessa halki vuosikymmenten hyvää työtä. Tosiaan kun postinjako on työtä monelle suomalai-

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

selle, niin tietysti se, miten turvataan postilaisille kokoaikaista ja täysipäiväistä työtä, sikäli kun postilaisten elämäntilanne on sellainen, että tätä kaivataan, ja miten taas sitten mahdollistetaan semmoisen joustavamman työn tekeminen sellaisille henkilöille, joille se on sopivampaa, myös tämä työnjohdollinen työ, on todella taiten tehtävä, ja on tärkeää, että lainsäädäntö antaa siihen sopivaa väljyyttä.

Kaiken kaikkiaan sitten koko isänmaan kannalta olennaista on se, että tämä luotettava ja laadukas postinjakelu mutta myöskin sitten nyt tämä lehtien jakelu joka puolella maata saadaan turvattua. Tässä mielessä varmasti yksi sellainen erityinen, tärkeä valiokunnassa esille otettava kohde täytyy liittyä kilpailutusalueisiin, siihen, miten se toteutetaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Aivan viimeisenä totean, kuten tässä ajassa pitää kaikkiin hallituksen esityksiin suhtautua, että sitä näkökulmaa, miten nämä vahvistavat Suomen kokonais-turvallisuutta, tietysti molemmissa valiokunnissa on nyt syytä tarkkaan käydä läpi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

15.56 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä uusi postilaki, postilain uusiutuminen ei johdu siitä, että Posti olisi julkisena palveluyhtiönä hoitanut tehtäviensä huonosti, ei ollenkaan. Posti on suoriutunut tehtävistään erinomaisesti koko organisaation puitteissa luonnollisesti, ja erityisesti pitää kiittää työntekijöitä, jotka puurtavat — Kusti polkee, posti kulkee — ja tekevät sitä työtä, jolla me saamme näitä posteja.

Tämä uusi postilaki ei myöskään muuta postin saajien käytännön elämää käytössä lainkaan. Tässä pikemminkin vain sopeudutaan tähän, ei voi sanoa markkinoilla tapahtuneeseen muutokseen vaan laajemmin yhteiskunnassa tapahtuneeseen muutokseen nimenomaan kirjeiden välityksen osalta, johon ministerikin omassa esittelypuheenvuorossaan viittasi. Tässä on niin raju muutos tapahtunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, kun se perinteinen kirjeposti, postimerkillä varustettujen kirjelähetysten määrä on laskenut 70 prosenttia, eli hyvin nopeasti on laskenut, ja koko Posti-yhtiön tuloksesta 2–3 prosenttia tulee näillä perinteisillä postimerkkimyyneillä, eli myöskin postilaitos on muuttanut toiminnan luonnetta. Tässä suhteessa tämä jakelun keskittyminen nyt kolmeen arkipäivään viiden sijasta on paikallaan. Se vastaa ajan henkeen, ja siinä suhteessa se on mielekäs.

Tässä yhtenä muutoksena, jonka tässä jo toin aikaisemmassa kysymyksessä esille, on tämä varhaisjakelun jakeluvelvoite, jossa niille alueille, joilla tämä uusi tukijärjestelmä ei mahdollistu, tulee sitten tämä jakeluvelvoite Postille. Se on tietysti semmoinen kysymys, jota kannattaa minusta vielä edelleenkin vähän pohtia: voidaanko säilyttää yhtiölle tällainen tappiollinen toimintamuoto ja kuinka meidän kilpailulainsäädäntömme siihen vastaa. Sitä joudutaan varmaan myöskin valiokuntavaiheessa vielä vähän pohtimaan, mutta tunnistan ne paineet, mitä tässä on esillä.

Puhemies! Haluaisin nostaa vielä erityiskysymyksen esille. Toimin siis Postin hallinto-neuvoston puheenjohtajana, ja siinä roolissa haluaisin painottaa yhtä seikkaa, joka liittyy laajemmin Postin toimintamuotoon, yhteen ulottuvuuteen. Meillä on maahanmuuttajaväestöä, ja me tiedämme hyvin selvästi sen, että heidän työllistymisasteensa on huonompi kuin niin sanotuilla kantasuomalaisilla. Posti tyypillisenä yhtiönä on ottanut hyvin vahvan linjan siitä, että nimenomaan suositaan voimakkaasti maahanmuuttajaväestöä. Minusta se on arvokas lähestymistapa siinä, että maahanmuuttajat, uudet Suomen kansalaiset löytävät tätä kautta väylän — he löytävät sekä työtehtäviä itselleen että sen kiinnostuksen, jolla pys-

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

tyvät antamaan luontevan panoksensa omaan elämiseensä tässä maassa. Posti on tässä kylä toiminut poikkeuksellisen esimerkillisesti. Halusin vain korostaa tätä erityisteemaa, kun me puhumme tässä Postista ja kiinnitämme sen toimintaan huomiota.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso poissa. — Edustaja Essayah.

15.59 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiljunen lopetteli omaa puheenvuoroansa Postin työntekijöitten tilanteeseen, ja itsenikin, kun tuossa Postin hallintoneuvostossa olen mukana, täytyy sanoa, että en ihan niin valoisana näe sitä tilannetta — edelleenkin on todella vaikea saada postinjakajia ja jatkuvasti työpaikkoja on auki. Siinä mielessä varmasti on mietittävä, mitkä ovat ne keinot, millä me saamme sitten houkuteltua alalle työntekijöitä. Toki tämä vuoropäiväjakeluun siirtyminen jo nyt suurissa kaupungeissa on varmastikin tehnyt niistä työpäivistä mielekkäämpiä, mutta joka tapauksessa alallahan on koko ajan työntekijävajetta.

Mutta sitten ihan itse tähän lakiesitykseen.

Ensinnäkin tämä lakiesitys on todellakin nähtävä, niin kuin täällä valiokunnan puheenjohtaja Kymäläinen totesi, yhdessä tämän postilain muutoksen osalta mutta sitten myöskin tämän jakelutuen osalta, muutoin nämä olisivat aika eriparisia esityksiä viedä eteenpäin, ja on aivan välttämätöntä, että tämä jakelutuki on tässä varmistamassa tämän sanomalehtien jakelun viisipäiväisyyden.

Tässä yhteydessä olisinkin halunnut vielä ministeriltä kysellä sitä, että mitä tapahtuu vuoden 2027 jälkeen. Onko sitä ajatusta sitten ajateltu? Onko todellakin niin, että tämä aikahorisontti printtimedian osalta ulottuu vain sinne saakka, ja ajattelemmeko, että siinä vaiheessa viimeisetkin ovat siirtyneet digilehtien lukijoiksi? Itse uskon, että printtimedialla on edelleenkin se jalansijansa tulevaisuudessakin, mutta mikä on se malli, millä sitten varmistetaan tämä lehtien jakelu myöskin siellä haja-asutusalueilla?

Tässä jo patistelinkin tuossa debattipuheenvuorossa siihen, että näitä kansainvälisiä malleja tietysti kannattaa käydä läpi. Silloin kun meillä Suomessa tätä jakelutukea oltiin tekemässä, pelättiin, että tuleekohan tässä taas joitain kilpailuneutraliteettikysymyksiä. Ne rahamäärät ovat moninkertaisia, mitä esimerkiksi Benelux-maissa käytetään oman postilaitoksen tukemiseen, ja siinä mielessä en usko, että se on se ongelma. Mutta totta kai asiat pitää tehdä oikein ja kilpailutilanne on pidettävä tasaveroisena, mutta toisaalta myöskin on huomioitava, että jos vertaa Benelux-maita ja vertaa Suomea, niin kyllä täällä hivenen pidemmät nämä välimatkat ja etäisyydet ovat ja asutus on huomattavasti harvempaa.

Mutta vielä kertaalleen nostan esille tämän yleispalveluvelvoitteen tuoman velvollisuuden antaa näitä sijainti- ja osoitetietoja kenelle tahansa postipalvelun tarjoajalle, ja kun tänä päivänä tosiaan postipalvelun tarjoaja voi olla kuka tahansa, niin siinä mielessä edelleenkin toivon, että valiokunnassa tähän turvallisuuskysymykseen kiinnitettäisiin erityistä huomiota ja tarvittaessa tehtäisiin pykälämuutoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Harakka, kolme minuuttia.

16.02 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä edelleenkin hyvin monipuolisesta keskustelusta. Jäi tuossa vielä debattipuheenvuoroihin osaansa vastaamatta, koetan tässä nyt huomioida nekin.

Punkt i protokollet PR 48/2022 rd

Todellakin, meille jokaiselle arkipäivästä on tuttua se, että postilähetykset eivät tule perille silloin, kun pitäisi. Siihen tämä postilain muutos ei ole tuomassa mitään muutoksia. Tätä laatustandardia eli tätä yleispalvelun kulkunopeutta ei ehdoteta muutettavaksi.

Edustaja Kiljunen Postin hallintoneuvoston puheenjohtajana oli totta kai huolissaan siitä tilanteesta, siitä niin sanotusta perälaudasta, joka tähän on ollut pakko tuoda mukaan siltä osin, jos käy niin, että tämä kilpailutus joltain osin ei tule toteutumaan tavalla, joka pysyisi varmentamaan nyt sitten sen, että siellä haja-asutusalueilla se viisipäiväinen jakelu toteutuisi. Silloin yleispalvelun tarjoajalle, joka siis voi olla muukin kuin Posti, sanotaan nyt yleisesti yleispalvelun tarjoajalle, jäisi se tappio vastattavaksi — tietenkin vain siltä osin, kun tätä valtionapumäärärahaa ei ole käytettävissä tai se ei riitä kattamaan kustannuksia vielä sen päälle, mitä kustantajilta maksuja tästä jakelusta peritään. Mutta on selvää, että koko tämän lainsäädännön lähtökohta ja lopputulema olisi se, että kokonaisuudessaan yleispalvelun tarjoajan taloudellinen taakka kevenee merkittävästi.

Tämä turvallisuuskohta herättää tietysti nykyisessä maailmantilanteessa erityistä huomiota. Sanoisin, että se keskustelu, jota olemme käyneet puolustusministeriön kanssa ja jota myöskin Traficom tulee käymään turvallisuusasiantuntijoiden kanssa selvittääkseen näitten jakeluyhtiöiden turvallisuusulottuvuuksia, on parannus olemassa olevaan lainsäädäntöön, jossa ei lainkaan ole huomioitu tällaista tilannetta, ei ole lainkaan rajoitettu sitä tietojensaantioikeutta, jota jakeluyhtiöllä nyt Postissa on, eli siltä osin tämä kyllä ehdottomasti paranee.

Postin asemaa ei ole tarkoitus myöskään tällä lainsäädännöllä muuttaa, mutta kyllä Postin työntekijöiden näkökulma, jonka edustaja Eskelinen muiden muassa nosti esille, on huomioitu sillä tavalla, että mahdollistetaan se kokoaikaisen työn tarjoaminen ja nimenomaan vuoropäivämallilla. Ja tämä vuoropäivämalli on nyt jo tarkoittanut sitä, että siellä, missä markkinaehtoinen varhaisjakelu on mahdollista, nyt jo käytännössä sovelletaan tätä kolmipäiväistä mallia.

Edustaja Essayah arvuutteli, mitä tapahtuu vuoden 27 jälkeen. Jos pieni loppukevennys sallitaan, niin näinä maailmanaikoina ei oikeastaan uskalla oikein sanoa, mitä ensi kuussaakaan tapahtuu. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till kommunikationsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.